

K.X.Yusifova
i.ü.f.d., dosent, Azərbaycan Dillər Universiteti
yusifovakemale38@gmail.com

Məqalə redaksiyaya daxil olub 28.01.2026

The article was received by editorial board on 28.01.2026

Статья принята к печати 28.01.2026

RƏQƏMSAL MÜHİTDƏ İQTİSADI MÜNASİBƏTLƏRİN İNKİŞAFI

Xülasə

Rəqəmsal iqtisadiyyat internet və informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının sürətli inkişafı nəticəsində formalaşaraq həm bizneslərin, həm də dövlətlərin fəaliyyət modelini köklü şəkildə dəyişmişdir. İnformasiya əsas iqtisadi resursa çevrilmiş, rəqəmsallaşma isə istehsal, xidmət, idarəetmə və beynəlxalq əməkdaşlıq sahələrində yeni imkanlar yaratmışdır. Məqalədə rəqəmsal mühitdə iqtisadi münasibətlərin inkişafı araşdırılmışdır.

Açar sözlər: *rəqəmsal mühit, iqtisadi münasibətlər, inkişaf, kommunikasiya, texnologiya.*

İnternetin yaranması və sürətlə inkişaf etməsi həm fərdlərin, həm də müəssisələrin fəaliyyət imkanlarını global miqyasda əhəmiyyətli dərəcədə genişləndirmiş və iqtisadi münasibətlərdə əsaslı dəyişikliklərə səbəb olmuşdur. Rəqəmsal texnologiyaların davamlı təkmilləşməsi nəticəsində onlayn biznes formaları daha geniş yayılmış, bazar iştirakçıları üçün yeni əməkdaşlıq və gəlir əldə etmə mexanizmləri formalaşmışdır.

Müasir dövrdə təşkilatların bu dəyişikliklərə operativ şəkildə uyğunlaşması və veb əsaslı iqtisadi mühitə inteqrasiya olunması onların rəqabət qabiliyyətinin və maliyyə dayanıqlığının artırılmasında həlledici rol oynayır.

Hazırda informasiya iqtisadiyyatın əsas resurslarından birinə çevrilmişdir və onun rolu istehsal və xidmət proseslərində ənənəvi amillərlə eyni səviyyədə qiymətləndirilir. İnformasiyaya əsaslanan iqtisadi münasibətlərin həm mikro, həm də makro səviyyədə öyrənilməsi yeni elmi istiqamətin – informasiya və rəqəmsal iqtisadiyyatın formalaşmasına zəmin yaratmışdır [1, s. 57]. Post-sənaye cəmiyyətində fəaliyyət göstərən biznes strukturları üçün rəqəmsal iqtisadiyyat əsas fəaliyyət mühiti kimi çıxış edir və bu, onların idarəetmə modellərini, biznes strategiyalarını və istehsal proseslərini yenidən qurmasını zəruri edir.

Eyni zamanda, dövlət qurumları da idarəetmə, xidmətlərin göstərilməsi və ictimai münasibətlərin tənzimlənməsi sahələrində rəqəmsal texnologiyaların tətbiqini genişləndirir. Bu şəraitdə iqtisadiyyatın bütün subyektləri (istər özəl sektor, istərsə də dövlət strukturları) yeni iqtisadi reallıqlara uyğun taktiki və strateji yanaşmalar formalaşdırmalı, rəqəmsal transformasiyanı uzunmüddətli inkişafın əsas prioritetlərindən biri kimi qəbul etməlidirlər.

Son dövrlərdə kütləvi informasiya vasitələrində və analitik yazılarda müasir iqtisadi dəyişiklikləri xarakterizə etmək üçün müxtəlif anlayışlardan istifadə edilir. Bu anlayışlara “rəqəmsal iqtisadiyyat”, “vəb iqtisadiyyatı”, “informasiya iqtisadiyyatı”, “yaradıcı iqtisadiyyat”, “şəbəkə iqtisadiyyatı” və digər terminlər daxildir. Terminlərin bu qədər müxtəlif olması cəmiyyətin davamlı texnoloji inkişaf mərhələsində olmasına və sözügedən fenomen üçün hələ də ümumi qəbul edilmiş vahid tərifin formalaşmamasına dəlalət edir.

“Rəqəmsal iqtisadiyyat” anlayışı ilk dəfə 1990-cı illərin ortalarında, informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının sürətlə inkişaf etdiyi bir dövrdə meydana çıxmışdır. Bu anlayış

elektron informasiya resursları və rəqəmsal kommunikasiya vasitələrinin tətbiqi əsasında formalaşan yeni iqtisadi münasibətlər sistemini izah etmək məqsədi daşıyırdı [4]. Keçən əsrdə daha çox futuristik və elmi-fantastik yanaşma kimi qəbul edilən rəqəmsal iqtisadiyyat bu gün sürətli modernləşmə prosesləri nəticəsində real iqtisadiyyatın ayrılmaz tərkib hissəsinə çevrilmişdir və onun inkişafında mühüm rol oynayır.

Rəqəmsal iqtisadiyyatın dövlət səviyyəsində inkişafı müasir dövrdə bir çox ölkələr, o cümlədən Azərbaycan üçün strateji əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycanda rəqəmsal transformasiyanın əsas məqsədi biliklərə əsaslanan cəmiyyətin formalaşdırılması və müasir informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi ilə istehsal və xidmət sahələrində səmərəliliyin artırılmasıdır. Eyni zamanda, bu proses əhalinin həyat keyfiyyətinin yüksəldilməsinə və dövlət idarəçiliyində elektron xidmətlərin genişləndirilməsinə xidmət edir. Bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlər rəqəmsal savadlılığın inkişafına, informasiya təhlükəsizliyinin gücləndirilməsinə və vətəndaşlar üçün xidmətlərin daha əlçatan olmasına xidmət edir.

Elmi yanaşmalarda “rəqəmsal iqtisadiyyat” anlayışı müxtəlif aspektlərdən izah olunur. Ümumiləşdirilmiş yanaşmaya görə, rəqəmsal iqtisadiyyat informasiya və kommunikasiya texnologiyalarına əsaslanan, iqtisadi münasibətlərin əsasən rəqəmsal mühitdə formalaşdığı və həyata keçirildiyi müasir iqtisadi modeldir. Bu modeldə informasiya əsas istehsal resurslarından biri kimi çıxış edir, biznes prosesləri isə elektron platformalar vasitəsilə idarə olunur. Rəqəmsal iqtisadiyyat həmçinin iqtisadiyyatın yeni inkişaf mərhələsi kimi qiymətləndirilir və burada avtomatlaşdırma, rəqəmsallaşdırma və intellektual texnologiyaların tətbiqi aparıcı rol oynayır.

Müasir yanaşmalara əsasən, rəqəmsal iqtisadiyyat üç əsas komponentdən ibarətdir:

- texniki və proqram təminatını, telekommunikasiya vasitələrini əhatə edən infrastruktur;
- təşkilatların daxili fəaliyyətində rəqəmsal proseslərə əsaslanan elektron biznes;
- məhsul və xidmətlərin internet üzərindən satışını təmin edən elektron ticarət.

Rəqəmsal texnologiyalar məlumatların elektron formada toplanması, saxlanması və emalı üçün istifadə olunan müasir vasitə və üsulları özündə birləşdirir. Rəqəmsallaşdırma isə əvvəlcə insanlar tərəfindən həyata keçirilən biznes proseslərinin və funksiyaların rəqəmsal mühitə ötürülməsi kimi izah olunur. Bu anlayışlar rəqəmsal iqtisadiyyat ilə ənənəvi iqtisadiyyat arasındakı əsas fərqlərin müəyyən edilməsinə imkan yaradır.

İnformasiya müasir iqtisadiyyatda informasiya məhsulları və xidmətləri formasında çıxış edən xüsusi iqtisadi nemət hesab olunur. Rəqəmsal iqtisadiyyat şəraitində informasiya ən qiymətli resurslardan birinə çevrilmiş və informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının köməyi ilə yaradılmaqda, saxlanılmaqda, ötürülməkdə və emal edilməkdədir. Məhz bu xüsusiyyət informasiya resurslarının iqtisadi proseslərdə strateji əhəmiyyət kəsb etməsinə səbəb olur.

Hazırkı mərhələdə rəqəmsal iqtisadiyyat nə yalnız milli iqtisadiyyatın, nə də qlobal iqtisadiyyatın ayrıca bir sahəsi kimi qəbul edilir. İnformasiya texnologiyalarının kəmiyyət və keyfiyyət baxımından sürətli inkişafı nəticəsində rəqəmsallaşma iqtisadiyyatın demək olar ki, bütün sahələrinə nüfuz etmişdir [5]. Bu proses rəqəmsal texnologiyaların istehsal, xidmət, idarəetmə və sosial sahələrdə geniş tətbiqi ilə müşayiət olunur.

İnternetin yayılması və əlçatanlığının artması rəqəmsallaşmanı insan fəaliyyətinin bütün istiqamətlərinə daxil etmişdir. Rəqəmsal iqtisadiyyat müxtəlif sahələrə fərqli mexanizmlər vasitəsilə təsir göstərir. Bu təsirin əsas istiqamətlərindən biri informasiyanın müstəqil iqtisadi dəyər kimi əhəmiyyətinin artmasıdır. Digər mühüm istiqamət isə dəyər zəncirlərini dəyişdirən və yeni biznes modellərinin formalaşmasına şərait yaradan şəbəkə effektlərinin genişlənməsidir.

Rəqəmsallaşma mobil iqtisadi münasibətlərin inkişafını sürətləndirmişdir. Maddi məhsullarla müqayisədə daha çevik və daşınması asan olan qeyri-maddi məhsulların payı artmışdır.

Nəticədə istehlakçılar dünyanın istənilən nöqtəsindən məhsul və xidmət sifariş edə bilir və yerli təchizatçılardan asılılıq əhəmiyyətli dərəcədə azalır. Bununla yanaşı, böyük həcmdə məlumatların

toplanması, saxlanması və emalı imkanları həm biznes fəaliyyətinin, həm də işgüzar kommunikasiyaların inkişafına müsbət təsir göstərir.

Rəqəmsallaşma səviyyələrinə görə iqtisadiyyat bir neçə mərhələdə qiymətləndirilə bilər. Yüksək dərəcədə rəqəmsallaşmış iqtisadiyyat bazar iştirakçılarının qarşılıqlı əlaqələrinin əsasən rəqəmsal platformalar üzərindən həyata keçirildiyi sahələri əhatə edir. Orta səviyyəli rəqəmsallaşmaya malik iqtisadiyyat isə rəqəmsal texnologiyalar və platformalar vasitəsilə gələcək inkişaf üçün əsasların yaradıldığı mərhələ kimi xarakterizə olunur. Rəqəmsallaşma səviyyəsinin aşağı olduğu iqtisadiyyatlarda isə hüquqi tənzimləmə, insan resurslarının inkişafı, informasiya infrastrukturunu və informasiya təhlükəsizliyi kimi amillər ön plana çıxır və bu mühit daha yüksək səviyyəli rəqəmsal inkişaf üçün zəmin yaradır.

Rəqəmsallaşma sahələri baxımından istehsal sektorunda rəqəmsal iqtisadiyyatın inkişafı ümumi iqtisadi artım istiqamətlərini müəyyən edir və istehsal proseslərinin texnoloji transformasiyası üçün əsas rol oynayır. Qeyri-istehsal sektorunda isə, xüsusilə xidmətlərin rəqəmsallaşdırılması nəticəsində istehlak iqtisadiyyatı və kooperasiya iqtisadiyyatı sürətlə inkişaf edir [2, s. 18].

Təkamül baxımından klassik rəqəmsal iqtisadiyyat əsasən son istehlakçılar üçün elektron xidmətlərin, o cümlədən məsafədən təhsil və onlayn xidmətlərin yaradılmasına yönəlmişdir. Daha genişləndirilmiş rəqəmsal iqtisadiyyat modeli isə istehsal proseslərində və biznes fəaliyyətində rəqəmsal texnologiyaların, o cümlədən “ağıllı zavod” və avtomatlaşdırılmış sistemlərin tətbiqinin genişləndirilməsini nəzərdə tutur.

İqtisadi sektorlar baxımından rəqəmsal iqtisadiyyat bir neçə əsas istiqamətdə inkişaf edir. İqtisadiyyatın rəqəmsal dövlət sektoru dövlət xidmətlərinin göstərilməsi, elektron satınalmaların həyata keçirilməsi, həmçinin təhsil və səhiyyə sahələrində onlayn platformaların tətbiqi ilə səciyyələnir. Bu istiqamətdə əsas məqsəd xidmətlərin əlçatanlığının və keyfiyyətinin artırılması, idarəetmə proseslərinin şəffaflığının təmin edilməsidir. Rəqəmsal özəl sektor isə istehsal həcmələrinin artırılması, texnologiyaların təkmilləşdirilməsi, innovativ məhsulların kommersiyalaşdırılması və yeni bazarların formalaşdırılması istiqamətində fəal rol oynayır. İqtisadiyyatın rəqəmsal xarici sektoru isə elektron beynəlxalq əməliyyatların genişləndirilməsi vasitəsilə xarici investisiyaların cəlb edilməsinə və qlobal iqtisadi inteqrasiyanın gücləndirilməsinə xidmət edir.

Azərbaycan şəhərləri arasında rəqəmsal inkişaf baxımından fərqlər mövcuddur. Aparıcı şəhərlərin, xüsusilə Bakı və Gəncənin rəqəmsal həyat indeksi digər şəhərlərin göstəricilərindən xeyli yüksəkdir. Regionlar üzrə müqayisədə Şimal və Mərkəzi bölgələr lider mövqedə qərarlaşmışdır. Eyni zamanda, Cənubi və Qərb bölgələri rəqəmsallaşma səviyyəsinə görə orta göstəricilərə malikdir.

Rəqəmsal transformasiya sahəsində Azərbaycan son illərdə əhəmiyyətli irəliləyişlər göstərmişdir. Ölkədə internet istifadəçilərinin sayı sürətlə artmaqda davam edir və 2025-ci ilin sonuna qədər internetə qoşulanların sayı təxminən 9,3 milyon, yəni əhalinin 89%-i səviyyəsindədir. Bu da rəqəmsal əlaqəlilik baxımından yüksək göstəricidir. İnternetə çıxışın genişlənməsi mobil və sabit şəbəkə infrastrukturunun gücləndirilməsinə təsir göstərmiş, mobil əlaqə sayının isə 12,3 milyonu ötdüyü bildirilir ki, bu da əhalinin birdən çox cihazla internetə qoşulduğunu göstərir. Belə artım ölkədə onlayn xidmətlərdən istifadəni, elektron ticarəti və rəqəmsal ödəniş sistemlərini gücləndirir.

Elektron hökumət və rəqəmsal idarəetmənin inkişafı sahəsində də Azərbaycan mühüm nailiyyətlər əldə etmişdir. BMT-nin Elektron Hökumət İnkişafı İndeksində ölkə 193 dövlət arasında öz mövqeyini yaxşılaşdıraraq yüksək kateqoriyaya daxil olmuş və 74-cü yeri tutmuşdur. Bu göstərici, o cümlədən ölkədə onlayn dövlət xidmətlərinin genişləndirilməsinə və rəqəmsal idarəetmə sistemlərinin tətbiqinə verilən önəmin göstəricisidir.

Beynəlxalq rəqəmsal həyat keyfiyyəti indeksləri üzrə aparılan əvvəlki tədqiqatlar da göstərir ki, Azərbaycan rəqəmsal həyatı dəstəkləyən infrastruktur və xidmətlər baxımından MDB ölkələri arasında lider mövqelərdən birini tutmuşdur. Məsələn, Digital Quality of Life (DQL) indeksində ölkə 85 ölkə arasında 40-cı yeri tutmuş və indeksi təxminən 0,6 səviyyəsində qiymətləndirilmişdir. Bu cür

göstəricilər internetin əlçatanlığı, elektron hökumət xidmətləri, təhlükəsizlik və infrastruktur göstəricilərinin təhlili əsasında müəyyən edilir.

Buna baxmayaraq, rəqəmsal transformasiyanın daha da gücləndirilməsi üçün müəyyən sahələrdə əlavə tədbirlər görmək zəruridir. Məsələn, internet xidmətlərinin keyfiyyəti və sabitliyi, kibertəhlükəsizlik sistemlərinin təkmilləşdirilməsi və rəqəmsal xidmətlərin bütün regionlarda bərabər səviyyədə əlçatan olması kimi sahələrdə hələ də potensial mövcuddur. Rəqəmsal infraqurktura yatırımların artırılması və rəqəmsal savadlılığın yüksəldilməsi bu inkişafı daha da sürətləndirə bilər.

Azərbaycan Dövlət Statistika Komitəsinin "Azərbaycanda rəqəmsal inkişaf" illik statistika kataloqları ölkədə informasiya və kommunikasiya texnologiyaları sahəsinin vəziyyəti haqqında geniş məlumatlar təqdim edir. Bu nəşrlərdə İKT infraqurkturunun göstəriciləri, müəssisələrdə İKT-dən istifadə və ev təsərrüfatlarında internetə çıxış imkanları kimi əsas məlumatlar yer alır və rəqəmsal transformasiyanın müxtəlif sahələrdə inkişafını əks etdirir.

Ölkədə informasiya və kommunikasiya sahəsi dinamik şəkildə inkişaf etməkdədir; məsələn, 2025-ci ilin yanvar-avqust aylarında İKT müəssisələri tərəfindən göstərilən xidmətlərin dəyəri 2,4 milyard manata yaxınlaşmış və ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə təxminən 7,3 % artmışdır. Bu artımın böyük hissəsi qeyri-dövlət sektoruna, o cümlədən əhaliyə göstərilən xidmətlərə təsadüf edir.

Bu göstəricilərdən görüldüyü kimi, İKT sahəsi Azərbaycanda həm iqtisadiyyatın strukturunda, həm də rəqəmsal xidmətlərin inkişafında getdikcə daha mühüm rol oynayır. Elektron xidmətlər, rəqəmsal idarəetmə sistemləri və rəqəmsal infraqurktura yatırımlar bu sahənin daha da genişlənməsinə təkan verir və rəqəmsal iqtisadiyyatın formalaşmasına əsaslı dəstək göstərir.

Eyni zamanda, Azərbaycanda elektron sənəd dövriyyə sistemlərinin tətbiqi rəqəmsal transformasiyanın effektivliyini nümayiş etdirir. Müasir dövrdə təşkilatlar öz fəaliyyətlərini rəqəmsal mühitə köçürmək, sənəd axınını sürətləndirmək və informasiya təhlükəsizliyini təmin etmək üçün elektron sənəd idarəetmə sistemlərinə geniş müraciət edirlər.

2025-ci il üzrə aparılan təhlillərə görə, elektron sənəd dövriyyəsiindən istifadə edən təşkilatların böyük hissəsi dövlət idarəçiliyi, sosial təminat və təhlükəsizlik sahələrində yer alır. Bu sahələr üzrə elektron sistemlərdən istifadə edən təşkilatların sayı əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Bu fakt rəqəmsal texnologiyaların dövlət sektorunda tətbiqinin sürətlə inkişaf etdiyini və idarəetmə proseslərinin daha da optimallaşdırıldığını göstərir.

Bununla yanaşı, elektron sənəd dövriyyəsinin digər sahələrdə tətbiqi hələ də nisbətən məhduddur. Məsələn, mineral hasilatı sahəsində bu texnologiyanın tətbiqi daha az yayılmışdır və yalnız müəyyən sayda müəssisə bu sistemdən faydalanır. Bu, o deməkdir ki, sənaye və istehsal sahələrində rəqəmsallaşma hələ ilkin mərhələdədir və gələcəkdə bu sahələrdə texnologiyaların genişləndirilməsi vacibdir. Bu rəqəmlər həmçinin Azərbaycanda rəqəmsallaşmanın genişlənməsi üçün böyük inkişaf potensialının olduğunu göstərir, çünki rəqəmsal texnologiyalar müəssisələrin fəaliyyətini daha səmərəli hala gətirə bilər və bu, həm daxili, həm də beynəlxalq bazarlarda rəqabət üstünlüyü təmin edə bilər.

Rəqəmsal transformasiyanın digər mühüm göstəricilərindən biri İKT mütəxəssislərinin peşə hazırlığı və onların fəaliyyət göstərdiyi təşkilati-hüquqi formaların müxtəlifliyidir. Təhlillər göstərir ki, məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlərdə çalışan mütəxəssislərin əksəriyyəti ali və orta ixtisas təhsili almış şəxslərdir və onlar müasir texnologiyaların tətbiqi üçün lazımı bilik və bacarıqlara malikdirlər [3]. Bu işə öz növbəsində ölkədə rəqəmsal iqtisadiyyatın inkişafını sürətləndirən əsas amillərdən biridir. Digər tərəfdən, kommərsiya unitar müəssisələrində mütəxəssislərin sayının az olması həmin sektorda rəqəmsal innovasiyaların tətbiqinin gecikməsinə səbəb olur. Buna görə də, sənaye və digər xüsusi sahələrdə rəqəmsallaşmanın daha effektiv həyata keçirilməsi üçün mütəxəssislərin hazırlanması, təlimlərin keçirilməsi və texnoloji infraqurktura investisiyaların artırılması vacibdir.

Ümumilikdə, Azərbaycanda İKT sahəsində çalışan mütəxəssislərin və elektron sənəd idarəetmə sistemlərinin tətbiqi ölkənin rəqəmsal transformasiya söylərinin göstəricisidir. Dövlət sektoru bu prosesdə aparıcı rol oynayır, çünki rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi dövlət xidmətlərinin

səmərəliliyini artırır, idarəetmə proseslərini optimallaşdırır və əhalinin elektron xidmətlərdən istifadəsini asanlaşdırır. Eyni zamanda, qeyri-dövlət sektoru da məhsuldarlığı artırmaq, texnologiyaları təkmilləşdirmək və yeni bazarlara çıxmaq üçün rəqəmsal sistemlərdən faydalanmağa başlayır.

Beləliklə, Azərbaycan üçün informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi həm peşəkar mütəxəssislərin hazırlığı, həm də elektron sənəd dövriyyəsi baxımından əhəmiyyətli inkişaf potensialı yaradır. Bu proseslər ölkədə rəqəmsal iqtisadiyyatın güclənməsinə, dövlət və özəl sektorda iş proseslərinin səmərəliliyinin yüksəlməsinə və əhalinin həyat keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına birbaşa təsir göstərir.

NƏTİCƏ

Cəmiyyət texnoloji inkişafı inteqrasiya etdikcə və onun üstünlüklərindən yalnız bazar münasibətlərində deyil, həm də digər sahələrdə faydalandıqca rəqəmsal bazarlar zamanla sürətlə əhatə dairəsini genişləndirir. Rəqəmsal bazarlar və onların yaratdığı alternativlər də onların fəaliyyət mexanizmlərinin araşdırılması üçün diqqət mərkəzindədir [5, səh. 581].

Aparılan tədqiqatın nəticələrinə əsaslanaraq aşağıdakı ümumiləşdirilmiş nəticələri qeyd etmək olar:

- rəqəmsal iqtisadiyyatın inkişafı və təkmilləşdirilməsi iqtisadi subyektlərin həm daxili, həm də xarici fəaliyyət mühitinə mühüm təsir göstərir və onların fəaliyyət mexanizmlərini əsaslı şəkildə dəyişir;

- rəqəmsallaşma prosesi cəmiyyətin bütün sahələrini əhatə edir və sahibkarlıq fəaliyyəti ilə dövlət idarəetməsinə fərqli formalarda təsir göstərərək rəqəmsal iqtisadiyyatı qlobal iqtisadi sistemin ayrılmaz tərkib hissəsinə çevirir;

- veb iqtisadiyyatı ilə ənənəvi iqtisadiyyat arasındakı əsas fərqlər onun virtual xarakteri və qeyri-maddi mahiyyəti ilə bağlıdır. Belə ki, sənəd dövriyyəsi, maliyyə hesablaşmaları, informasiya axınları və digər əməliyyatlar əsasən rəqəmsal mühitdə həyata keçirilir;

- Azərbaycan şəhərləri rəqəmsal transformasiya prosesinə uyğunlaşmaq üçün internet infrastrukturunun inkişafına, internetə çıxış imkanlarının genişləndirilməsinə və kibertəhlükəsizliyin gücləndirilməsinə xüsusi diqqət yetirməlidirlər. Bu tədbirlər həm əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsinə, həm də ölkənin Rəqəmsal Həyat İndeksi üzrə beynəlxalq mövqeyinin yaxşılaşdırılmasına imkan yaradacaqdır;

- insan resurslarının inkişafı rəqəmsal iqtisadiyyatın əsas şərtlərindən biridir. Bu baxımdan, əməkdaşlar ali və ya orta ixtisas təhsili almaqla, həmçinin ixtisasartırma və qabaqcıl təlim proqramlarında iştirak etməklə informasiya texnologiyaları sahəsində bilik və bacarıqlarını artırmalıdırlar. Müəssisələr isə öz növbəsində biznes proseslərinin səmərəliliyini yüksəltmək, sistemlərarası inteqrasiyanı təmin etmək və məlumatların şəffaflığını artırmaq məqsədilə elektron sənədləşmənin tətbiqini genişləndirməlidirlər.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat:

1. İsmayılov M. (2025). “Azərbaycanda rəqəmsal iqtisadiyyatın formalaşması və inkişaf istiqamətləri”. “Elmi jurnal” beynəlxalq elmi jurnal. Xüsusi buraxılış (54-57), səh. 57.

2. Rəsulova M. (2023). “İnnovativ iqtisadiyyatın inkişafında insan kapitalının rolu”. “İqtisadi islahatlar” elmi-analitik jurnal, № 3(8), səh. 18.

3. Ващенко Т.В. (2024). Цифровые технологии в строительной отрасли: проблемы и перспективы внедрения. Вестник Евразийской науки, Том 16, №2.
<https://esj.today/PDF/38FAVN224.pdf>

4. Зайцева А.И. (2024). Цифровая экономика: содержание и отличительные черты. М.
<https://cyberleninka.ru/article/n/tsifrovaya-ekonomika-soderzhanie-i-otlichitelnye-cherty>

5. Пупенцова С.В. (2025). Цифровая трансформация в строительстве: влияние информационных технологий на стратегическое управление в организациях. М. <https://cyberleninka.ru/search?q=Пупенцова%20С.В.&page=>

6. Юсифова К.Х. (2025). “Международная научно-практическая конференция «Актуальные проблемы и тенденции развития современной экономики». Samara. с. 581.

K.Kh.Yusifova

*Doctor of Philosophy in Economics, associate professor,
Azerbaijan University of Languages*

Development of economic relations in the digital environment

Abstract

The digital economy has been formed as a result of the rapid development of the Internet and information and communication technologies, radically changing the operating model of both businesses and states. Information has become the main economic resource, and digitalization has created new opportunities in the fields of production, services, management and international cooperation. The article examines the development of economic relations in the digital environment.

Keywords: *digital environment, economic relations, development, communication, technology.*